

Remissvar

Vårt diarienummer:
2025-04784

Ert diarienummer:
KN2025/02183

Datum:
2026-02-26

Klimat- och näringslivsdepartementet
Miljöprövningsenheten

Förslag på digitala lösningar för tillsynsvägledning

Sammanfattning

Vinnova tillstyrker betänkandets slutsats att Naturvårdsverket bör vara huvudansvarig myndighet med ansvar för den myndighetsgemensamma digitala plattformen.

Andra aspekter som bör beaktas

Vinnova är varken en tillsynsvägledande myndighet enligt miljötillsynsförordningen eller en tillsynsmyndighet med utövande av operativ tillsyn enligt miljöbalken och berörs därmed inte direkt av betänkandets förslag. Frågan om närmare samarbete mellan tillsynsvägledande myndigheter och tillsynsmyndigheter aktualiseras dock bland annat i Vinnovas pågående arbete med att utforma en kontaktpunkt och en nationell struktur för regulatoriska sandlådor för nettonollteknik. Några paralleller med det arbetet kan därför belysas här.

Enligt nettonollförordningen ska varje medlemsstat, när regulatoriska sandlådor inrättas, utse en eller flera kontaktpunkter. Kontaktpunkten föreslås ta emot ansökningar och därigenom vara en "första väg in" för företag. Kontaktpunkten föreslås även utforma, paketera och sprida information till relevanta aktörer och etablera en struktur för systematiskt lärande. En viktig aspekt vid upprättandet av en sådan kontaktpunkt är hur sekretesskänslig information sprids till behöriga myndigheter. Även för myndigheter som erbjuder e-tjänster idag skulle detta kräva utveckling av både själva tjänsten och relaterade bakomliggande system. Ansökningar om regulatoriska sandlådor enligt förordningen är en ny ärendetyp och ärendeprocess med inslag som myndigheter tidigare inte hanterat, vilket föranleder uppdatering av arkivredovisning för myndigheterna. En ändamålsenlig implementering av regulatoriska sandlådor för nettonollteknik ställer krav på att sökande får god vägledning och att samverkan fungerar mellan myndigheter och andra organ på statlig, regional och kommunal nivå.

Vinnova har i redovisning av regeringsuppdraget [Genomförande och strukturering av en kontaktpunkt för regulatoriska sandlådor för nettonollteknik – förslag för implementeringsfasen](#) redogjort för ett liknande behov som i betänkandet av en digital plattform för att underlätta samarbete och säkra informationsflödet mellan behöriga myndigheter.

I Vinnovas kontakter med myndigheter, företag och andra aktörer som är involverade i utformandet och genomförandet av regulatoriska sandlådor har bland annat otydlighet och oförutsägbarhet för miljötillstånd och miljöprövning lyfts fram som ett hinder. Tillståndsprövning generellt är även en återkommande problembeskrivning vid upprättande av regulatoriska sandlådor. En myndighetsgemensam digital plattform som föreslås i betänkandet kan därmed antas minska även företag och myndigheters behov av rådgivning och stöd i tillståndsfrågor som faller under miljöbalkens område inför ansökningar om en regulatorisk sandlåda.

Vinnova
Sveriges innovationsmyndighet

Besöksadress:
Mäster Samuelstgatan 56,
101 58 Stockholm
Telefon: 08 473 30 00
www.vinnova.se

Fakturaadress:
Vinnova, FE 34, 838 73 Frösön
Levaransadress:
Klara Norra Kyrkogata 14, 101 58 Stockholm
Organisationsnummer: 202100-521

Vid upprättandet av regulatoriska sandlådor aktualiseras dock, utöver tillstånd under miljöbalken, även frågor om tillstånd inom bygg- och infrastruktur, arbetsmiljö samt energi- och infrastruktur. En digital lösning för tillsynsvägledning under miljöbalken som föreslås i betänkandet kan därmed antas underlätta för aktörer som vill utveckla nettonollteknik i ett tidigt skede men kan inte ersätta en digital plattform för regulatoriska sandlådor för nettonollteknik.

Vi påtalar också att nettonollförordningen är en av flera EU-akter som påverkar tillsyn och rapportering, exempelvis CSRD/ESRS, CBAM, batteriförordningen, ekodesignförordningen och kommande krav kopplade till digitala produktpass. Detta gör att delar av arbetet kan ha mer generaliserbart värde än betänkandet i detta läge beskriver.

Vinnovas ställningstaganden

Som Sveriges innovationsmyndighet stödjer Vinnova betänkandets bedömning att digitalisering är ett bra verktyg för att stärka och effektivisera samarbetet mellan myndigheter. Digitalisering är en nyckelfaktor för att skapa nya samarbetsmodeller, lösningar och tjänster som stärker Sveriges innovationsförmåga och globala konkurrenskraft. Genom digitalisering kan resurser användas smartare och processer kan automatiseras och data nyttjas mer effektivt för att lösa komplexa samhällsutmaningar, inte minst på miljöområdet. Vinnova tillstyrker betänkandet och slutsatsen att Naturvårdsverket bör vara huvudansvarig myndighet med ansvar för den myndighetsgemensamma digitala plattformen.

Utöver det påtalar Vinnova följande strategiska perspektiv att beakta då själva genomförandet av utvecklingsarbetet har mycket stor betydelse för slutresultatet:

1. AI som integrerad del i utvecklingsarbetet från start
Som betänkandet slår fast, går AI-utvecklingen oerhört snabbt. På grund av att de rättsliga förutsättningarna saknas har alternativet att använda AI som lösning inte utretts vidare inom ramen för detta uppdrag. Detta till trots spänner betänkandet bågen för arbete som kommer att ta flera år. När de nu föreslagna lösningarna är fullt etablerade kommer förväntningarna sannolikt att ligga på automatiserade och intelligenta funktioner snarare än enbart digital publicering. Vinnova avstyrker därför lämpligheten i att först etablera en webbplats.

Utvecklingen av digitala lösningar för tillsyn bör från start utformas med beaktande av artificiell intelligens som en integrerad del av den framtida förvaltningsmiljön. Det innebär att informationsstruktur, metadata, rättsliga bedömningar och teknisk arkitektur behöver utformas så att avancerad automatisering, beslutsstöd och prediktiv analys kan införas utan ombyggnation.

2. Tydligt normerande mandat
Naturvårdsverket bör ha ett tydligt och formellt normerande mandat avseende gemensamma datadefinitioner, informationsmodeller och tekniska standarder. För att uppnå verklig interoperabilitet behöver dessa komponenter vara bindande för berörda myndigheter, inte enbart resultat av samverkan. En sådan tydlighet minskar risken för fragmentering och stärker förutsättningarna för långsiktig enhetlighet.
3. Iterativ utveckling med parallell leverans av struktur och nytta
Genomförandet bör organiseras i korta, iterativa utvecklingscykler med tydliga etappmål. Det är viktigt att grundläggande informationsstruktur och tekniska gränssnitt etableras tidigt, samtidigt som konkreta funktioner levereras till användarna. En sådan modell minskar risk, möjliggör lärande och säkerställer att både infrastruktur och användarvärde utvecklas successivt.

4. Skälbarhet bortom en enskild EU-akt

Arkitekturen bör utformas generiskt och modulärt så att den kan användas även inom andra tillsynsområden, inklusive sådana som ligger utanför Naturvårdsverkets ansvarsområde. Här har DIGG en viktig roll i att identifiera och säkerställa de komponenter som är generiska för statlig tillsyn och digital rapportering, så att lösningen bidrar till en bredare förvaltningsgemensam infrastruktur.

Den samlade bedömningen är att förslaget är välgrundat, men att genomförandet bör utformas så att det stärker hela statens långsiktiga tillsynsförmåga, inte enbart hanteringen av en enskild EU-förordning, och med fokus på AI's transformativa potential från start.

I detta ärende har generaldirektör Darja Isaksson beslutat. Isabel Kenne har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också områdesledare Anders Brinne deltagit.

Darja Isaksson